

Briuselis, 2014 07 03
COM(2014) 444 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**dėl 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 1297/2008/EB
dėl Europos įmonių ir prekybos statistikos modernizavimo (EIPSM) programos
įgyvendinimo**

1. ĮŽANGA

Tai yra ketvirtoji ir galutinė Europos įmonių ir prekybos statistikos modernizavimo (EIPSM) programos įgyvendinimo ataskaita.

2008 m. gruodžio mėn. sprendime¹ pradėti įgyvendinti šią programą teigiama, kad Komisija „iki 2010 m. gruodžio 31 d., o po to kiekvienais metais iki 2013 m. pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai EIPSM programos įgyvendinimo ataskaitą“. Jame taip pat teigiama, kad „Komisija iki 2014 m. liepos 31 d. pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai galutinę EIPSM programos įgyvendinimo ataskaitą. Šioje ataskaitoje, atsižvelgiant į Bendrijos patirtas išlaidas, vertinama, kokią naudą dėl šių veiksmų turėjo Bendrija, valstybės narės ir statistinės informacijos teikėjai bei vartotojai, siekiant nustatyti sritis, kurias būtų galima tobulinti.“

Buvo paskelbtos trys ataskaitos, apimančios 2009 ir 2010, 2011 ir 2012 m. metines darbo programas. Šioje ataskaitoje pateikiamas galutinis EIPSM programos įgyvendinimo vertinimas. Išsamesnė informacija apie visus EIPSM programos rezultatus skelbiama specialiame Eurostat svetainės tinklalapyje „Statistics Explained“².

Visi EIPSM veiksmai atitiko strategiją, nustatytą 2009 m. rugpjūčio 10 d. Komisijos komunikate Europos Parlamentui ir Tarybai „ES statistikos rengimo metodas: ateinančio dešimtmečio vizija“³.

EIPSM programa parengta siekiant šių keturių pagrindinių tikslų, kurių kiekvienas siejamas su keliais projektais:

1) **„persvarstyti prioritetus ir kurti tikslinius rodiklių rinkinius naujoms sritims“** – nustatyti naujas sritis ir spręsti, kurias naujas sritis apibūdinti, taip pat peržiūrėti senus reikalavimus;

2) **„supaprastinti verslo statistikos sistemą“** – integruoti įvairių sričių verslo statistiką, įskaitant teisės aktų koordinavimą, metodų derinimą, statistinių klasifikatorių ir verslo registrų susiejimą ir suderinimą su susijusiais šaltiniais, įtraukti tarptautines grupes ir jų duomenų rinkimą;

3) **„padėti įgyvendinti efektyvesnį įmonių ir prekybos statistikos duomenų rengimo būdą“** – veiksmingiau naudoti esamus duomenis integruojant surinktus duomenis į vieną sistemą arba naudojant mikroduomenų siejimą, daugiau naudoti administracinius duomenis ir naudotis suderintais apskaitos standartais;

4) **„modernizuoti Intrastatą“** – tobulinti supaprastintą Intrastato sistemą derinant metodus, geriau naudojant administracinius duomenis ir informacinių bei ryšių technologijų (IRT) patobulinimus⁴.

¹ Kaip nustatyta 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 1297/2008/EB dėl Europos įmonių ir prekybos statistikos modernizavimo (EIPSM) programos 6 straipsnyje.

² http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/MEETS_programme.

³ COM(2009) 404.

2. TIKSLŲ IR VEIKSMŲ ĮGYVENDINIMAS 2009–2013 M.

2.1. Dalyvavimo ir finansavimo lygis

Iki 2013 m. pabaigos dauguma projektų buvo užbaigti ir dauguma rezultatų pateikti. 2009–2013 m. laikotarpiu pagal EIPSM programą buvo skirtas 42,5 mln. EUR finansavimas kelių verslo ir su prekyba susijusių statistikos sričių plėtojimui remti. Per tą laikotarpį EIPSM veiklos asignavimų įsisavinimo lygis buvo 87 proc.⁵

Viena iš pagrindinių programos tikslų įgyvendinimo priemonių buvo ESS (Europos statistikos sistemos) bendradarbiavimo tinklai (toliau – ESS tinklai). Per ESS tinklus galima plėtoti naujus projektus, kuriuos įgyvendina kelios konkrečia sritimi susidomėjusios ESS narės, aktyviai bendradarbiaudamos ir vykdydamos bendras užduotis, o vėliau šios valstybės narės supažindina su rezultatais nedalyvavusias nares. Toks darbo pobūdis padeda siekti sąveikos, taupyti ir dalytis gerąja patirtimi, kartu plėtojant konkrečius, visai ESS naudingus veiksmus. Per penkerius programos įgyvendinimo metus bent vieno EIPSM finansuoto ESS tinklo veikloje dalyvavo 23 ESS nariai iš 32.

Taip pat buvo skirta lėšų atskiriems dotacijų susitarimams, sudarytiems su nacionalinėmis statistikos institucijomis (NSI), ir tam tikriems išorės tyrimams, kuriuos atliko rangovai. Kitus projektus, kuriems neskirta specialaus finansavimo, rengė Eurostatas ir NSI. Siekiant padėti įgyvendinti programą, tam tikru mastu taip pat finansuota techninė ir administracinė pagalba, pvz., praktinių seminarų ir darbo grupių, kuriose dalyvavo nacionaliniai ekspertai, organizavimas. Iš viso finansuoti 93 metiniai veiksmai. Dotacijos (teikiamos per ESS tinklus arba individualios dotacijos) buvo dažniausiai naudojama finansavimo priemonė (apie 90 proc. veiklos asignavimų). Iki 2013 m. pabaigos 28 iš 32 ESS narių dalyvavo įsisavinant bent vieną iš EIPSM programos individualių dotacijų.

2.2. 1 tikslas. Persvarstyti prioritetus ir kurti tikslinius rodiklių rinkinius naujoms sritims

Mažesnės svarbos sričių nustatymas

2009 m. buvo užsakytas išorės tyrimas, kuriuo buvo siekiama įvertinti teisės aktus tose statistikos srityse, kurios buvo nurodytos kaip sritys, kurias reikia peržiūrėti. Atlikus tyrimą nustatyta, kad glaudžiai susijusių sričių sąvokos ir apibrėžtys yra gana nuoseklios, tačiau taip pat nustatyti keli galimi atskiri projektai ir keletas neatitikimų.

Šiais rezultatais savo darbe rėmėsi Verslo ir prekybos statistikos sąvokų ir metodų nuoseklumui skirtas ESS tinklas (2 tikslas).

2010 m. ESS komitetas priėmė naują strategiją grindžiamą metodą. Per kasmetinę strateginę Eurostato prioritetų peržiūrą nustatytos mažiau svarbios verslo ir prekybos statistikos sritys. Todėl veiksmas „mažesnės svarbos sričių nustatymas“ buvo išbrauktas iš EIPSM programos.

⁴ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/MEETS_programme.

⁵ Įskaitant vidaus pervedimus. 2010 m. metinėje veiklos ataskaitoje Eurostatas atkreipė dėmesį į išimtį, susijusią su EIPSM asignavimų naudojimu pagal 2010 m. biudžetą. Į šią išimtį atsižvelgta apskaičiuojant EIPSM veiklos asignavimų įsisavinimo lygį pirmaisiais dvejais metais.

Kaip dalis platesnės ESS diskusijos dėl vadinamųjų vidaus neigiamų prioritetų, po 2010 m. peržiūros EIPSM programa buvo supaprastinta ir buvo sujungti keli veiksmi.

Naujų sričių plėtojimas (įmonių grupės, globalizacija, verslumas)

EIPSM programos įgyvendinimo pradžioje atlikti kai kurie tyrimai, kurių pagrindu parengtos rekomendacijos, kaip geriausia rinkti įmonių grupių ir ekonomikos globalizacijos statistikos duomenis.

Supaprastinus EIPSM, tolesnį metodinį darbą ir bandomąjį duomenų rinkimo organizavimą perėmė didelių ir sudėtingų tarptautinių įmonių grupių struktūros nustatymui skirtas ESS tinkas ir pasaulio vertės grandinių apskaičiavimams skirtas ESS tinklas.

Bendradarbiaujant su EBPO sukurta jungtinė verslumo rodiklių programa (EIP), skirta su verslumu susijusioms politikos kryptims remti, naudojant rodiklius, apibūdinančius galimybių gauti finansavimą, MTTP, inovacijų ir technologijų, gebėjimų ir (arba) įgūdžių ir verslumo kultūros sritis.

Šiuo metu rengiamasi įtraukti privalomus sparčiai augančių novatoriškų įmonių rodiklius į darbdavių verslo demografijos teisinę sistemą.

2.3. 2 tikslas. Supaprastinti verslo statistikos sistemą

Sąvokų ir metodų įtraukimas į teisinę sistemą

Verslo statistika rengiama remiantis Sąjungos teisės aktais, kurie ilgainiui kito ir jų sąvokos, taikymo sritys, apibrėžtys, metodika ir kiti dalykai nėra visuomet nuoseklūs. Nuoseklumo klausimams skirtas ESS tinklas išnagrinėjo galimą verslo ir prekybos statistikos sąvokų ir metodų nenuoseklumą.

ESS tinklas pasiūlė statistinių vienetų „įmonė“, „įmonių grupė“, „vieneto pagal veiklos rūšį“ ir „vietos vieneto pagal veiklos rūšį“ persvarstytas preliminaras apibrėžtis ir kartu pasiūlė praktines taisykles ir duomenų modelį, kad būtų užtikrintas vienodas įgyvendinimas. Šiuo metu statistinių vienetų darbo grupė, kurią 2013 m. subūrė Eurostatas, derina pasiūlymus.

Be to, Eurostatas ir valstybės narės pradėjo tirti persvarstytos įmonių apibrėžties poveikį verslo statistikai. 2014 m. ir vėlesniais metais bus toliau tiriamas persvarstytų apibrėžčių ir metodikos poveikis, siekiant juos įgyvendinti, jei bandymų rezultatai bus sėkmingi.

Kiti šio ESS tinklo veiklos rezultatai yra rekomendacijos dėl statistinių vienetų klasifikavimo metodo, palyginamai taikomo visoms statistikos sritims, ir palyginamų suskirstymų, taip pat dėl verslo statistikos imčių metodikos. Be to, ESS tinklas pateikė rekomendacijų dėl kintamųjų sistemos (kartu su nuoseklia, standartizuota terminija) ir dėl įvairių sričių bendrų apibrėžčių, įskaitant aiškinamąsias pastabas.

Rezultatai bus įtraukti į pagrindų reglamentą, kuriuo bus integruojama verslo statistika ir supaprastinami bei suderinami esami teisės aktai.

Įmonių grupių statistikos plėtojimas

„Eurogrupių“ registro (EGR)⁶ tikslas – sudaryti nuoseklius ir suderintus tyrimų imčių sąrašus, kad būtų galima rengti kokybišką globalizacijos statistiką, visų pirma su užsieniu susijusių įmonių statistikos ir užsienio tiesioginių investicijų srityse.

2009 m. EGR metodikos klausimams skirtas ESS tinklas parengė EGR 1.0 versiją ir Eurostatas bei ESS narių duomenų mainų organizacinį tinklą. EGR parengta metinė imtis išplėsta nuo 5000 didžiausių tarptautinių įmonių grupių (TĮ), veikusių ES 2009 ir 2010 m., iki 10 000 TĮ 2011 m. 2012 m. EGR 1.0 versija buvo iš dalies pakeista 2.0 versija ir todėl pagerėjo veiksmingumas, rezultatų savalaikiškumas ir nuoseklumas. 2012 m. įtraukti nacionaliniai centriniai bankai. EGR 2.0 versijoje vartotojai ir rengėjai turi turėti nuotolinę prieigą prie ESS, todėl jis turi veikti saugioje aplinkoje. Dėl prieigos prie konfidencialių duomenų saugios infrastruktūros (SICON) projekto vėlavimo 2013 m. EGR 2.0 versija visu pajėgumu neveikė, nors metodika buvo visiškai parengta.

Nacionaliniu lygmeniu EGR įgyvendinimas buvo bendrai finansuojamas naudojant individualių dotacijų susitarimus.

Didelių ir sudėtingų tarptautinių įmonių grupių struktūros nustatymui skirtas ESS tinklas parengė metodiką ir gaires. Šio ESS tinklo, kuris rengė susijusius mokymus ir teikė atitinkamą pagalbą, veikloje taip pat dalyvavo ESS nariai, kurie nedalyvavo struktūros nustatymo modelio veiklos metodų bandymui skirtu ESS tinklo veikloje. Eurostatas rengia interaktyvią struktūros nustatymo priemonę, kuri padės ESS nariams keisti informaciją ir laikytis slaptumo taisyklių. ESS tinklas glaudžiai bendradarbiavo su įmonių ir veiklos taisyklių persvarstytų apibrėžčių rengimo nuoseklumui skirtu ESS tinklu.

ES tyrimų atlikimas, siekiant kuo labiau sumažinti įmonėms tenkančią naštą

ES imčių planais siekiama teikti patikimus ES suvestinius rodiklius, pagrįstus tam tikrų valstybių narių statistinių duomenų imtimi, kurių atžvilgiu ES suvestiniai rodikliai tenkina vartotojų poreikius. Kai kurios ES imčių planų metodikos buvo parengtos atrinktoms verslo statistikos sritims, kaip antai su kosmosu susijusi veikla, įskaitant, pvz., kosmoso transportą, įmonių, kuriose dirba 250–499 darbuotojai, verslo struktūros statistiką, su užsieniu susijusių įmonių išorės statistiką, IRT investicijas bei išlaidas ir kultūros statistiką. Bandomasis su kosmosu susijusios veiklos ir įmonių, kuriose yra 250–499 darbuotojai, verslo struktūros statistikos duomenų rinkimas, siekiant išbandyti ir įvertinti metodiką turėjo būti atšauktas dėl mažo skaičiaus pasiūlymų, pateiktų paskelbus kvietimą teikti pasiūlymus.

2.4. 3 tikslas. Padėti įgyvendinti efektyvesnį įmonių ir prekybos statistikos duomenų rengimo būdą

Geresnis statistinėje sistemoje esančių duomenų panaudojimas, taip pat galimybė atlikti įvertinimus

⁶ Teisinis pagrindas nustatytas 2008 m. vasario 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 177/2008, nustatančiu bendrą verslo registrų sistemą statistikos tikslais ir panaikinančiu Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2186/93. OL L 61, 2008 3 5, p. 6.

2010 m. įsteigtas ESS tinklas vykdė veiklą, susijusią su duomenų saugojimu ir siejimu rengiant verslo statistiką. Pirmiausia ESS tinklas apžvelgė ESS narių integruotų verslo duomenų sistemų naujoves ir būsimus poreikius.

Jo darbo programoje daugiausia dėmesio skirta gairių, šablonų ir rekomendacijų, kaip kurti statistinių duomenų saugyklą, rengimui. Parengta bendro pobūdžio struktūra, išsamiai apibūdinti joje vyksiantys procesai ir metaduomenys, ir patekta informacijos apie metodinius aspektus. Vadove nustatytas išsamus rezultatų sąrašas, kuriuo vartotojai gali naudotis per visą statistinių duomenų saugyklos kūrimo procesą. Integruotoms sistemoms kurti reikia daug laiko, o kadangi ESS nariai turėtų turėti galimybę dalytis patirtimi EIPSM programai pasibaigus, Eurostatas ir ESS tinklas sukūrė duomenų saugojimo kompetencijos centrą.

2009 m. įgyvendinant prekybos ir verslo statistinių duomenų siejimo projektą buvo atliktas išorinis tyrimas siekiant sukurti išorės prekybos statistinių rodiklių pagal verslo charakteristikas metodinę sistemą. Taip pat išbandytas bandomasis duomenų rinkimo įgyvendinamumas. 2013 m. ESS nariai išplėtojo ir parengė išplėstinį rodiklių rinkinį pagal prekybos ir verslo mikroduomenis. Planuojama naujuosius rodiklius įtraukti į TEC (prekybos pagal įmonių charakteristikas) duomenų bazę. Sudarytas tarptautinės prekybos statistikos pagal įmonių charakteristikas rengimo vadovas, grindžiamas prekybos duomenų ir verslo registro informacijos sąsajomis. Taip pat parengtas pirmasis prekybos statistikos pagal įmonių charakteristikas paslaugų rodiklių rinkinys.

2009 ir 2010 m. parengtas tarptautinių šaltinių mikroduomenų siejimo metodas, naudojamas tarptautinių šaltinių ekonominio poveikio preliminariam tyrimui atlikti. Remiantis šios veiklos rezultatais, 2011 m. sukurtas pasaulio vertės grandinių apskaičiavimams skirtas ESS tinklas. ESS tinklas buvo toliau tobulinamas, įgyvendintas pertvarkytas tarptautinių šaltinių tyrimas, atlikti mikroduomenų siejimo veiksmai, kuriems buvo naudojami esami statistiniai duomenys (verslo struktūros statistikos, užsienio prekybos, su užsieniu susijusių įmonių statistikos).

ESS tinklas taip pat pateikė susietų mikroduomenų rinkinių metodiką, kuri gali būti naudojama rengiant tarptautiniu mastu suskaidytų gamybos grandinių įmonių poveikio analizę, pavyzdžiui, ekonominei veiklai, užimtumui ir tarptautinės prekybos prekėmis modeliams nagrinėti. ESS tinklas taip pat parengė ekonomikos globalizacijos rodiklių rinkinį. Kai jie bus įgyvendinti, politikos formuotojams bus lengviau priimti sprendimus, grindžiamus geresniais faktiniais duomenimis, ir stebėti ekonomikos globalizaciją bei internacionalizaciją. Be to, paskelbtas leidinys apie ekonomikos globalizacijos matavimo sistemą⁷.

2011–2013 m. vyko IRT naudojimo, inovacijų, verslo struktūros statistikos ir verslo registrų duomenų susiejimo projektas. Didžiausi laimėjimai:

- sukurta paskirstytųjų mikroduomenų analizės infrastruktūra,
- parengti duomenų saugojimo metaduomenys,
- nacionaliniu lygiu sugeneruoti susieti mikroduomenys,

⁷

Eurostatas, Sturgeon, Timothy J.: „Global Value Chains and Economic Globalisation — Towards a new measurement framework“, Liuksemburgas, 2013 m.

- atlikta septynių Europos skaitmeninės darbotvarkės prioritetinių sričių temų analizė,
- parengti daugelio šalių ir įvairių laikotarpių pramonės lygmens duomenys,
- išnagrinėta tyrimo metodika, siekiant pagerinti susietų duomenų rinkinių kokybę,
- parengtas galimybės naudotis iš dalies konfidencialiais duomenimis protokolai.

Pagal naują metodą galima rengti rodiklius, kurie būtų palyginami visose šalyse ir kuriuos taip būtų galima lengvai patikrinti nuo pat pradinių duomenų, ir, be kita ko, generuoti duomenis. Šiuos duomenis galima panaudoti analizuojant naudojimosi IRT rezultatų skirtumus įvairiose šalyse ir sektoriuose. Naudojant Eurostato saugų centrą bus galima atlikti paiešką mikro suvestiniame duomenų rinkinyje ir duomenų susiejimo proceso rezultatuose. Tyrimų strategijų rengimo darbas buvo įtrauktas į Verslo statistikos integravimo pagrindų reglamento (angl. FRIBS) verslo statistikos koordinavimą ir derinimą.

2010 m. sukurtas šiuolaikinei verslo statistikos rengimo metodikai skirtas ESS tinklas (optimalioji imtis, modeliais pagrįstas vertinimas, duomenų integravimas) teikė metodines gaires, skirtas padėti modernizuoti ir integruoti verslo statistiką į ESS. Be metodinės veiklos, susijusios su konkrečiais duomenų rengimo etapais (pasirengimas, duomenų rinkimas ir įverčių skaičiavimas), įgyvendinant šį projektą parengtas elektroninis vadovas, kuriame apibendrinta verslo statistikos metodų visuma. Vadovas bus naudojamas kaip informacijos šaltinis ir mokymo priemonė. Kompetencijos centras galės stebėti pažangą. Šis klausimas šiuo metu svarstomas.

Geresnis turimų ekonominių duomenų naudojimas

2009 m. pradėjęs veikti administracinių ir sąskaitų duomenų naudojimui skirtas ESS tinklas nagrinėjo praktinius klausimus, susijusius su šių duomenų naudojimu verslo statistikai rengti. Pagrindiniai pasiekti rezultatai:

- parengta administracinių duomenų naudojimo nacionalinės praktikos apžvalga,
- aprašyti metodai, naudojami apskaičiuojant neišsamius duomenų rinkinius, kai trumpojo laikotarpio statistikai naudojami administraciniai duomenys,
- parengtas rodiklių sąrašas, skirtas administraciniais duomenimis grindžiamos verslo statistikos kokybei vertinti.

ESS tinklas taip pat pateikė informacijos apie statistinių charakteristikų ir tarptautinio apskaitos standarto (TAS) / tarptautinio finansinės atskaitomybės standarto (TFAS) ir ES apskaitos direktyvų sąsajas.

IRT ir internetas generuoja labai didelius kiekius duomenų, kuriuos būtų galima naudoti kaip statistinius duomenis. 2013 m. Eurostatas pradėjo vykdyti projektą, skirtą įvertinti, ar įmanoma naudoti modernias metodikas ir rodiklius aukštos kokybės statistiniams duomenims iš netradicinių šaltinių, pavyzdžiui, interneto ar kitų didelių duomenų šaltinių, rinkti. Patirtis apibendrinta preliminariniame vadove, kuriuo naudotis gali ir NSI. Taip pat nustatytos didelės duomenų saugyklos ir išanalizuota galimybė jas naudoti oficialios statistikos tikslais. Buvo

vedamos derybos su stambiais duomenų savininkais dėl sąlygų, kuriomis NSI galėtų naudotis duomenimis, ir nustatyti būtinos kokybės vertinimo kriterijai. Projekto rezultatai bus įtraukti į platesnę ESS iniciatyvą dėl didelio kiekio duomenų ir oficialios statistikos.⁸

Veiksmingesnio duomenų gavimo, perdavimo ir tvarkymo priemonių plėtojimas

Kai kurios NSI gavo finansinę paramą, kad parengtų interneto duomenų rinkimo sistemas ir elektroninius klausimynus, bendrųjų apskaitos principų (angl. GAAP) bei statistikos charakteristikų perskaičiavimo lenteles ir išplėstinės verslo ataskaitų kalbos formatui (angl. XBRL). Projektas „Geresnis muitinės duomenų naudojimas rengiant išorės prekybos statistiką (Ekstrastatas)“ padėjo ESS nariams pritaikyti savo duomenų rinkimo sistemas prie naujų muitinės sistemų, nustatytų muitų teisės aktuose.

2.5. 4 tikslas. Modernizuoti Intrastatą

Metodų derinimas siekiant gerinti duomenų kokybę pagal supaprastintus Intrastato sistemos reikalavimus

Įgyvendinant supaprastinimo iniciatyvą du projektai („Duomenų kokybės gerinimas pagal supaprastintą Intrastato sistemą“ ir „Intrastato nenuoseklumų mažinimas“) buvo sujungti į vieną – „Metodų derinimas siekiant geresnės ES vidaus prekybos statistikos kokybės“. 2009–2013 m. buvo parengtos Intrastato ir Ekstrastato teisės aktų įgyvendinimo gairės siekiant skatinti suderintą ir pageidaujamą praktiką.

Kai kurios valstybės narės gavo dotacijų, kad įgyvendintų šiuos metodus ir praktiką ES vidaus prekybos statistikos kokybei pagerinti. 2009–2012 m. visos ES mastu buvo įgyvendinami derinimo veiksmai siekiant sumažinti išsamių ir suvestinių duomenų lygmens nenuoseklumus. 2013 m. rezultatai buvo įvertinti prieš imantis tolesnių veiksmų. Kai kurios valstybės narės gavo dotacijų dvišaliams ar daugiašaliams derinimo tyrimams.

Geresnis naudojimas administraciniais duomenimis

2009–2013 m. taip pat buvo teikiama finansinė parama, kad valstybės narės, rengdamos ES vidaus prekybos statistinius duomenis, dažniau naudotų administracinius duomenis. Buvo siekiama sumažinti duomenų teikimo našta ir pagerinti ES vidaus prekybos statistikos kokybę. Daugiausia dėmesio buvo skiriama geresniam administracinių duomenų (PVM (pridėtinės vertės mokesčio) ir VIES (PVM informacijos mainų sistemos)) naudojimui įvairiais Intrastato duomenų rinkimo ir rengimo sistemų etapais.

Tam tikrų sandorių, pavyzdžiui, prekybos laivais ir orlaiviais arba dujomis ir elektra, atžvilgiu buvo išnagrinėta galimybė naudotis kitais esamais administraciniais duomenimis. Dešimt valstybių narių, gavusių bendrą finansavimą pagal dotacijų susitarimus, įgyvendino priemones ir metodus, leidžiančius geriau naudoti administracinius duomenis, sumažino administracinę našta statistinės informacijos teikėjams ir pagerino duomenų kokybę.

Keitimosi duomenimis Intrastato viduje gerinimas ir lengvinimas

⁸

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/pgp_ess/about_ess/statistical_committees/dgins.

2009–2012 m. dotacijų lėšomis ir pagal sutartis buvo finansuojami projektai, kuriais buvo siekiama kurti priemonės ir metodus, skirtus ESS nariams keisti duomenimis Intrastato sistemoje; tai paskatino dažniau naudotis elektroninėmis technologijomis keičiantis duomenimis, juos tvirtinant ir renkant pirminius duomenis ir tam naudoti automatizuotus, saugius procesus nacionaliniu ir ES lygmeniu. Duomenų rinkimo ir rengimo nacionalinės sistemos buvo patobulintos ir optimizuotos.

3. IŠVADA

EIPSM sprendime aprašyti veiksmai, finansuoti per penkerius MEETS programos įgyvendinimo metus. Per pirmuosius dvejus programos įgyvendinimo metus buvo galima pradėti įgyvendinti gana nemažai iniciatyvų. Tačiau buvo mažinamas NSI biudžetas ir joms trūko žmogiškųjų išteklių.

Todėl reikėjo programą supaprastinti, sujungiant tam tikrų rūšių veiklą ir (arba) sutelkiant dėmesį į šešias pagrindines ESS tinklų sritis: sąvokų ir metodų nuoseklumą, EGR, didelių ir sudėtingų tarptautinių įmonių grupių struktūros nustatymą, mikroduomenų siejimą ir duomenų saugojimą rengiant statistiką, verslo statistikos rengimo metodiką bei administracinių ir apskaitos duomenų naudojimą.

Iki 2013 m. pabaigos šie ESS tinklai labai daug nuveikė šiose srityse: EGR metodika, struktūros nustatymas, administracinių duomenų naudojimas, teisės aktų nuoseklumas, duomenų saugojimas ir duomenų siejimo iniciatyvos. Svarbiausi rezultatai yra metodinės rekomendacijos dėl įvairių sričių, susijusių su verslo ir prekybos statistika. Rekomendacijomis siekiama palengvinti duomenų rinkinių integravimą ir, jeigu bus įgyvendintos, jos gali sumažinti dėl statistikos įmonėms tenkančią naštą.

Be to, daug individualių dotacijų panaudota ESS narių darbui remti šiose srityse: EGR, mikroduomenų siejimas, administracinių duomenų naudojimas, įmonių duomenų perdavimo NSI supaprastinimas, geresnis administracinių duomenų naudojimas ir keitimosi duomenimis Intrastato viduje priemonių bei metodų plėtojimas.

Sudarytos kelios paslaugų pirkimo sutartys dėl, pavyzdžiui, keitimosi duomenimis Intrastato viduje sistemų tobulinimo, struktūros nustatymo įgyvendinimo ir bandymo, ES imties planų, skirtų ES suvestiniams rodikliams rengti, plėtojimo.

Dotacijos ir sutartys padėjo ESS tinklams siekti rezultatų, daugiausia rengiant metodiką arba atliekant įgyvendinamumo bandymus. Be to, jie leido patobulinti minėtas sritis nacionaliniu lygmeniu.

EIPSM programos naudą Sąjungai, valstybėms narėms, susijusių statistinių duomenų teikėjams ir naudotojams kiekybiniu požiūriu įvertinti sunku, nes investicijos grįš laipsniškai per tam tikrą laikotarpį. Daugumos veiksmų tiesioginis ar netiesioginis tikslas buvo pagerinti verslo statistikos rengimo veiksmingumą, pvz., skatinant integraciją, pagrindinių gamybos procesų inovacijas ir žinių perdavimą visoje ESS. Pagerinus veiksmingumą sumažės administracinė našta įmonėms. Veiksmingumas turėtų būti gerinamas atsižvelgiant į dabartinius Komisijos veiksmus, kuriais siekiama pagerinti Sąjungos teisės aktus ir taip

paskatinti didesnę ES ekonomikos augimą⁹. EIPSM programa buvo statistikos bendruomenės įnašas siekiant šio tikslo.

Be EIPSM programos, kai kurios valstybės narės būtų investavusios į verslo ir prekybos statistikos modernizavimą nederindamos veiksmų. Tokios veiklos rezultatų nebūtų buvę galima lyginti su kitų ES valstybių narių rezultatais ir būtų buvę sudėtinga sumuoti Europos suvestinius rodiklius. Kai kurios valstybės narės nebūtų įgyvendinusios tinkamų veiksmų ir atsiliiktų nuo pokyčių tokiose srityse kaip globalizacija, ir nebūtų matomos Europos paveiksle. Kai kurios valstybės narės būtų atlikusios vienodus veiksmus, vykdžiusios panašią veiklą ir kartojusios klaidas.

Kai kurių valstybių narių verslo ir prekybos statistikos sistemų sėkmingo modernizavimo įgyvendinimo metodų ribinės sąnaudos gali būti mažesnės nei visiškai naujų sistemų kūrimo sąnaudos. Jeigu veiksmai nebūtų koordinuojami, nebūtų buvę įmanoma sutaupyti.

EIPSM programos tikslas buvo ne tik sumažinti duomenų teikimo našta, bet ir apsvarstyti galimybę sukurti naujus statistinių duomenų rengimo procesus ir naują statistinę informaciją, kad ji išliktų aktuali vartotojams. Dėl naujų informacijos teikimo reikalavimų įvairių sektorių duomenų teikimo našta gali padidėti. Taip pat reikia daugiau pastangų ir investicijų siekiant pertvarkyti statistines operacijas ir statistinių duomenų rengimo procesus.

Kad būtų visiškai išnaudotos galimybės teikti ES geresnius, tinkamus verslo ir prekybos statistinius duomenis ir kartu mažinti įmonėms tenkančią su statistika susijusią naštą, reikėjo investicijų, kad atnaujinta sistema pradėtų veikti. Keliose valstybėse narėse išbandytos kai kurios naujos, ekonomiškesnės duomenų rinkimo sistemos (susiejant esamus duomenis ir alternatyvius duomenų rinkimo būdus (ne tradicinį tyrimų būdą), siekiant sukurti visiems taikomus modelius. Dalijimasis patirtimi ir geros praktikos pavyzdžiais (ESS tinklai) buvo pagrindinė šios programos dalis.

Tiesiogiai tęsdamas EIPSM programos veiksmus Eurostatas pradėjo iš esmės peržiūrėti ir integruoti verslo statistiką naudodamas bendrą verslo sektoriaus ekonominės veiklos rūšių statistikos rinkimo, rengimo, perdavimo ir sklaidos teisinę sistemą (angl. FRIBS). Šiuo metu Intrastatas laikomas daugiausia laiko reikalaujančia sritimi, t. y. daugiau nei 50 proc. visos įmonėms tenkančios su statistika susijusios naštos¹⁰. Pagal FRIBS Eurostatas siekia pertvarkyti Intrastatą¹¹, priimdamas vadinamąjį Tarptautinės prekybos dokumentų rinkinį arba Bendrosios rinkos statistikos (SIMSTAT) teisės aktą. Ypač daug dėmesio bus skirta mažesnėms ES valstybėms narėms. Tai padėtų supaprastinti Intrastatą ir pagerinti susijusių statistinių duomenų kokybę.

⁹ http://ec.europa.eu/smart-regulation/index_en.htm.

¹⁰ http://ec.europa.eu/smart-regulation/refit/admin_burden/docs/enterprise/files/abst09_statistics_en.pdf.

¹¹ 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 638/2004 dėl prekybos prekėmis tarp valstybių narių, panaikinant Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3330/91 (OL L 102, 2004 4 7, p. 1).